

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กเล็กต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย
รายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน
3. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
4. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน
7. มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานทำให้
งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความ
ต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายลักษณะ ดังนี้

วัฒนา ไบเจริญ (2540 : 27) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง
ความรู้สึกที่ดีหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ เมื่อบุคคลอุทิศร่างกาย แรงใจ และ
สติปัญญาเพื่อกระทำในสิ่งนั้น

ฉวีวรรณ เขี่ยมแน่น (2541 : 15) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ความรู้สึกพอใจ ความรู้สึกที่ดีที่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือมากกว่าความคาดหวังของผู้อำนวยความสะดวก ผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวก ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชาและครู

ยุคลธร เขตพงษ์ (2544 : 13) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึงความรู้สึกที่เกิดจากความต้องการที่มนุษย์คาดหวังไว้ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้หรือมากกว่า ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น แต่ถ้าความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 143) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกโดยรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ในเชิงบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

นิภารัตน์ รื่นสุข (2546 : 24-25) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากทัศนคติ ความต้องการที่เป็นไปตามความคาดหวัง ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนอง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

จากความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการหรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง และในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กเล็กต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2. ทฤษฎีความพึงพอใจ

ทฤษฎีเอควาร์ต อีเมอร์สัน บาร์นาร์ด (Edward Emerson Barnard) ได้กล่าวถึงมูลเหตุที่ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในการทำงานไว้หลายประการ คือ (นิภารัตน์ รื่นสุข 2546 : 18)

2.1 สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นการตอบแทน เช่น รางวัลทำงานที่เขาได้ปฏิบัติมาเป็นอย่างดี

2.2 สิ่งจูงใจเป็นโอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ จัดเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญในการช่วยเหลือส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ เพราะสิ่งจูงใจประเภทนี้ไม่เกิดกับทุกคน เช่น เกียรติภูมิ ตำแหน่ง การให้สิทธิพิเศษและการมีอำนาจ เป็นต้น

2.3 สภาพร่างกายที่พึงปรารถนา หมายถึง สิ่งแวดล้อมในความสะดวกต่าง ๆ อันอาจก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงาน

2.4 ผลประโยชน์ทางอุดมคติ เป็นสิ่งจูงใจซึ่งอยู่ระหว่างความมีอำนาจที่สุดกับความท้อแท้ ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานและสนองความต้องการของบุคคลในด้านความต้องการความภูมิใจในด้านการแสดงฝีมือ ความรู้สึกเท่าเทียม การได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือครอบครัวตัวเองและผู้อื่นรวมทั้งได้แสดงความจริงใจต่อหน่วยงาน

2.5 ความดีความชอบในสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานในหน่วยงาน ซึ่งถ้าความสัมพันธ์นั้นไปได้ด้วยดีจะทำให้เกิดความผูกพันและความพอใจร่วมในงาน

2.6 การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการและเจตคติของบุคคล เป็นการปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน

2.7 โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวางและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน มีความรู้สึกมีส่วนร่วม เป็นส่วนหนึ่งของงาน ความรู้สึกเท่าเทียมกันจนมีกำลังใจในการทำงาน

2.8 สภาพของการอยู่ร่วมกัน เป็นความพอใจของบุคคลในด้านสังคมและทำให้คนรู้สึกมีหลักประกันและมั่นคงในการทำงาน

สรุปได้ว่า การจูงใจเป็นการสนองความต้องการพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต โดยสิ่งจูงใจเป็นเงิน สิ่งของ และการจัดสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดีเป็นการตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย ให้ผู้ปฏิบัติมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมความเท่าเทียมกัน การให้โอกาสร่วมแสดงความสามารถและรับฟังความคิดเห็น เป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจอย่างเต็มที่

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน

1. ความหมายของการบริหาร

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ได้กล่าวถึงการสรุปกระบวนการบริหารของลูเทอร์ กุลลิค (Luther Gulick) ซึ่งสรุปได้ใน “Paper on the Science Ofminstration” เป็นคำย่อว่า “POSDCORB” ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร 7 ประการ คือ (จรัญ พันหนอง. 2546 : 26)

1.1 P= Plaanning หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้างๆ เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต

1.2 O = Organizing หมายถึง การจัดรูปแบบ หรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อย หรือตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน

1.3 S = Staffing หมายถึง การบริหารงานอันเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ทุกประเภทของหน่วยงาน รวมถึงการสรรหา บรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรม การพัฒนามูลคด การให้ขวัญกำลังใจ การเลื่อนและการลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พนักงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ตลอดไป

1.4 D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีอำนาจการ รวมทั้งการควบคุมและการนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การจูงใจ เป็นต้น

1.5 Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือในการประสานงานเพื่อดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงาน

1.6 R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนถึงการประชาสัมพันธ์ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย

1.7 B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน วิธีการบริหารงบประมาณการบัญชี

การสร้างประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาการบริหารตามแนวคิดที่เรียกว่า POSDOORB ของลูเทอร์ กุลลิค นั้น คือการปรับปรุงกระบวนการบริหารในแต่ละกระบวนการ ให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงสุด แม้ในปัจจุบันเกือบทุกองค์กรก็ยังให้ความสำคัญกับเรื่องของกระบวนการบริหารตามแนวคิดของ ลูเทอร์ กุลลิค

2. หลักแนวคิดการบริหาร

แนวคิดเรื่องการบริหารที่ถูกนำไปใช้ในการบริหารหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาเป็นเวลานาน คือ การบริหารที่เรียกย่อๆ ว่า 4 M'S ซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้า 4 เรื่อง ดังต่อไปนี้ (เกษม ไชยรัตน์. 2543 : 14-16)

2.1 Money หรือทุนทรัพย์ โดยมีความเชื่อหรือสมมติฐานว่า ถ้าองค์กรมีทุนทรัพย์หรืองบประมาณเพียงพอก็จะทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดี

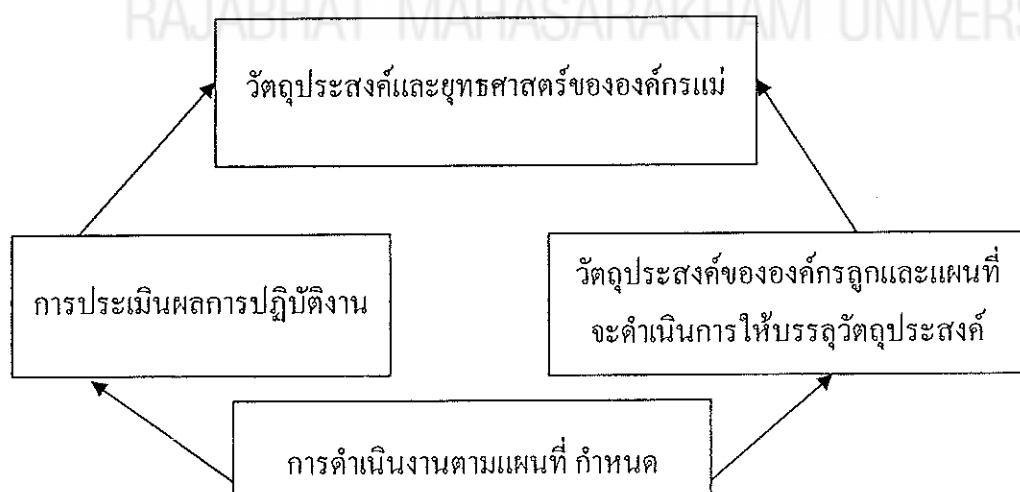
2.2 Materials หรือวัสดุ ถ้าสามารถมีวัสดุที่ดี มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ก็จะเป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินการ

2.3 Man หรือคน ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ

2.4 Management หรือการจัดการองค์กรที่มีระบบการจัดการที่ดี มีการจัดองค์กรที่ดี จะประสบความสำเร็จ

แนวความคิดในการบริหารงานในยุคแรกๆ ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้า ทั้ง 4 ประการ นี้อย่างมาก โดยได้มีการพัฒนาปรับปรุงปัจจัยตัวป้อน โดยถือว่าหากปัจจัยตัวป้อนดี ผลผลิตก็จะดีตามไปด้วย

แนวความคิดในการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MOB) คือ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม และการประเมินผล การปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแผนภูมิ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แนวความคิดในการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MOB)

จรัญ พันธุ์หนอง. 2546 : 27

จรัญ พันธุ์หนอง. 2546 : 27

การบริหารงานโดยวิธีการ MOB สามารถอธิบายได้ง่าย ๆ ก็คือ ผู้บริหารและคนในองค์กรช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร แล้วกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เมื่อได้วัตถุประสงค์และแผนที่ชัดเจนแล้ว หน่วยงานย่อยภายในจะนำวัตถุประสงค์ขององค์กรใหญ่ไปแยกย่อยให้สอดคล้องกับภารกิจแล้ววางแผน

สรุป หลักการบริหารงานตามแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น องค์กรบริหารส่วนตำบลแสนพัน ใช้หลักการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักการบริหารงานของ “POSDCORB” และ 4 M's นำไปสู่การบริหารงานโดยวิธี MOB คือ เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ นำไปสู่การกำหนดนโยบาย แปลงนโยบายไปปฏิบัติ แล้วประเมินผลงานหลังการนำแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ไปปฏิบัติ โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลแสนพันนำหลักการบริหารไปสู่การดำเนินงานมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสี่ด้าน คือ 1 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3 ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร และ 4 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ให้ได้มาตรฐานการดำเนินงานตามที่ได้ตั้งไว้

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พัฒนารับมาโดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 3-5)

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มปฏิสนธิจนถึง 5 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กอาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กกว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิ

ภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ คำนิยามทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อะไร ๆ ตนเอง

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่นสร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ จึงถือการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ฉบับนี้ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของตน และนำสู่การปฏิบัติให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบคลุมเด็ก ทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษา จัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรม ตามความเป็นจริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา แนวทางดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 5-6)

2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็กเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และ

ประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ ได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาดปลอดภัยอากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลก ที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

2.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้หรือสั่งให้เด็ก ทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุง ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

2.4 การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการ บูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายจึงหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและ

พัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กว่าได้รับบรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ไ้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออก ในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมิน พัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็ก แต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการ ประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครอง ของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะร้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุ เป้าหมาย ที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงไม่ใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญ เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกัน ทุกด้าน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ยึดให้เด็ก ได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่ง สามารถ จัดกิจกรรมบูรณาการ ให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดย ถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นส่วนสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

3. การจัดการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจาก ระดับอื่น ๆ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทาง สมองการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนับว่ามีความสำคัญเพราะเป็นการพัฒนาเด็กซึ่งอยู่ในวัย 0 - 6 ปี เด็กวัยนี้จะได้รับพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็น พื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 7-10)

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจน การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือ บุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมี โอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตาม ศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

- 3.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- 3.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม
- 3.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 3.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพ
- 3.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก จากหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี นั้นเป็น หลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อ โอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภา ตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) ซึ่ง ได้บัญญัติให้ยกฐานะเป็นสภาตำบลที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำ เป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็น ราชการส่วนท้องถิ่นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรับรองการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น และพัฒนาไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้ เฉลี่ยของสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทำเป็นประกาศ กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำ จึงมีบทบัญญัติที่กำหนดให้มีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลมีเงื่อนไข ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล อาจรวมกับหน่วยการบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในเขตตำบลนั้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบล อาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน ได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลใด มีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึง 2,000 คน เป็นเหตุให้ไม่สามารถบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้าองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันหรือให้รวมพื้นที่เข้ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งโครงสร้างองค์การออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งประชาชน โดยตรง ในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ของหมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีเขต องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล นั้น ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 3 คน เขตเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คือ เขตหมู่บ้าน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมี ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบ แผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลร่างข้อบังคับ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และควบคุมการ ปฏิบัติงาน ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นองค์กรฝ่ายบริหาร เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ทำหน้าที่บริหาร กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบลและ งบประมาณรายจ่ายประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินต่อสภาองค์การ

บริหารส่วนตำบล รวมทั้งมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจแต่งตั้งผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อช่วยปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน 2 คน การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล กระทำโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

1. องค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.1 เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบัญญัติ พิจารณาความเห็นชอบกิจการสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้มติของที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหัวหน้า อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายก องค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

1.1.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (จำนวนตาม โครงสร้าง องค์การบริหารส่วนตำบล) มีหน้าที่ดังนี้

1) เข้าร่วมประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล อภิปรายแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และลงมติในประเด็นต่างๆ

2) ปฏิบัติตามหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3) เสนอร่างข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบล

4) ตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล อันเกี่ยวกับ ในหน้าที่

5) เสนอบัญชีขอเปิดอภิปรายทั่วไป นายกองค้การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการลงมติด้วยจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

6) ขอเปิดประชุมวิสามัญด้วยจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

7) หน้าที่อื่น ๆ ตามกฎหมายกำหนด หรือในฐานะผู้แทนประชาชนในหมู่บ้าน และขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน : เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินกิจการอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ดำเนินกิจการของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่กฎหมายกำหนด
- 2) เป็นประธานของที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เว้นแต่ในกรณีที่เข้ากล่าวอภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้านญัตติในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) บังคับบัญชาการงานในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) รักษาความสงบเรียบร้อยในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 5) เป็นผู้แทนสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในกิจการภายนอก
- 6) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น

1.1.4 รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน : เลือกจากสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นเดียวกับประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ช่วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติการตามหน้าที่และกระทำการตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มอบหมาย ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ ให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่แทน

1.1.5 เลขานุการสภา องค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน : ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ และจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มอบหมาย และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) แจ้งนัดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามคำสั่งของประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ชี้แจงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการ หรือแนวทางปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ช่วยเหลือประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำระเบียบวาระการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) เชิญประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ชั่วคราวปฏิบัติหน้าที่
- 5) จัดทำรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 6) เก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร หรือเอกสารของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แต่จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 7) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- 8) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่นหรือกระทำกิจการอื่นตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเกิดจากการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และมติของที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในปีหนึ่งจะมีการประชุม ดังนี้

9.1) สมัยประชุมสามัญสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ในปีหนึ่งให้มี สมัยประชุมสามัญ 2 สมัย หรือหลายสมัยแล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะกำหนด แต่ ต้องไม่เกิน 4 สมัย ๆ ละไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้อง ได้รับอนุญาตจาก นายอำเภอ โดยต้องมีกำหนดให้มีการประชุมในเดือนกุมภาพันธ์สมัยหนึ่งและในเดือน สิงหาคมสมัยหนึ่ง

9.2) สมัยประชุมวิสามัญสภา องค์การบริหารส่วนตำบล : นอกจาก สมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ สามารถทำคำขอร้องยื่นต่อนายอำเภอขอให้เปิดประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรให้นายอำเภอ เรียกประชุมวิสามัญได้ สมัยประชุมวิสามัญให้กำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้อง ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

1.1.6 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

นายกององค์การบริหารส่วนตำบล คือ หัวหน้าผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

1) การเลือกตั้งและการดำรงตำแหน่งของนายก องค์การบริหารส่วน ตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น : ดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรง ตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้

2) ผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของนายกองค์การบริหารส่วน ตำบล มีดังนี้

2.1) รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล : นายกององค์การบริหาร ส่วนตำบลสามารถแต่งตั้งรองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบล ได้ไม่เกิน 2 คน

2.2) เลขานุการนายก องค์การบริหารส่วนตำบล : นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล สามารถแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จากผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ 1 คน

3) อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1) ก่อนเข้ารับหน้าที่ นายก ต้องแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการลงมติหากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกคน และจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นประจำปี

3.2) มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 59 แห่ง พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ดังนี้

3.3) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(1) สั่งอนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายก องค์การบริหารส่วนตำบล

(3) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(4) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบล

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

3.4) ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.5) นายก อบต รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ซึ่งนายก องค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย มีสิทธิเข้าประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และมีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

3.6) กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ถูกยุบเพราะไม่สามารถจัดให้มีการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ครั้งแรกได้ภายใน 15 วัน นับแต่ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการประชุมแต่ไม่สามารถเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งปล่อยให้ล่าช้าไปจนกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎร นายกององค์การบริหารส่วนตำบล จะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็น แต่เมื่อได้เลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วให้เรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล แถลงนโยบาย โดยไม่มีการลงมติภายใน 15 วัน นับแต่วันที่มีการเลือกตั้งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.7) กรณี นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติการที่อาจเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอช้าไม่ได้ นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกอง องค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วรีบรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดภายใน 15 วันเพื่อวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว การกระทำของนายกอง องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ฝ่าฝืนคำสั่งนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดดังกล่าว ไม่มีผลผูกพันกับ องค์การบริหารส่วนตำบล

3.8) เป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

3.9) องค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ฝ่ายนิติบัญญัติ
2. นายกององค์การบริหารส่วนตำบล : ฝ่ายบริหาร
3. พนักงานส่วนตำบล : ฝ่ายราชการประจำ
4. ประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล เป็น

ศูนย์กลางการพัฒนา และมีส่วนร่วมดำเนินการ

5. ฝ่ายกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล : นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้ง 5 ฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามกรอบอำนาจหน้าที่อย่างมีสมดุลงค์การบริหารส่วนตำบล จึงจะพัฒนาอย่างยั่งยืนและเข้มแข็ง

3.10) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำ

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่

สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

8. บำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ

วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรร

งบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

3.11) หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อาจพิจารณาจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อน

หย่อนใจ และสวนสาธารณะ

5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริม การประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครอง ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติ

ของแผ่นดิน

9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วน

ตำบล

10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

2. ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญดังนี้ (บัญญัติ พุ่มพันธ์. 2548 : 11 - 39)

3.1 เป็นองค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชนตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น

3.2 เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนฐานราก มีความอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา อำนาจ ความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

3.3 เป็นองค์กรที่มีผู้แทนประชาชนเข้าไปบริหารงานทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิก สภา องค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหาร คือ นายก องค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตำบล หมู่บ้านตรงกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

3.4 เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ในทางปฏิบัติแก่ประชาชนในขอบเขตที่ไม่กว้างขวางมากนัก ทำให้ประชาชนมองเห็นภาพรวมอย่างชัดเจน และมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก

3.5 เป็นการสร้างผู้นำทางการเมือง ที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองในระดับต่าง ๆ รวมทั้งในระดับชาติต่อไป

3.6 เป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) บัญญัติเรื่องรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังต่อไปนี้

4.1 ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม ได้แก่

- 4.1.1 ภาษีบำรุงท้องที่
- 4.1.2 ภาษีโรงเรือน และที่ดิน
- 4.1.3 ภาษีป้าย
- 4.1.4 อาการการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
- 4.1.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
- 4.1.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- 4.1.7 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการขายสุรา
- 4.1.8 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
- 4.1.9 อากรังนกอีแอ่น
- 4.1.10 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- 4.1.11 อากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วย

การประมง

- 4.1.12 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- 4.1.13 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวล

กฎหมายที่ดิน

- 4.1.14 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- 4.1.15 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- 4.1.16 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- 4.1.17 ภาษีมูลค่าเพิ่ม และ
- 4.1.18 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด
- 4.2 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- 4.3 รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ ได้แก่
 - 4.3.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 4.3.2 รายได้จากสาธารณูปโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 4.3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 4.3.4 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
 - 4.3.5 รายได้อื่นตามที่รัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
 - 4.3.6 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล
- 4.4 เงินกู้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.4.1 ผู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคล

4.4.2 การปฏิบัติตามข้อ (4.1) กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบล

4.4.3 การปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

4. การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

กระทำใน 2 ลักษณะ คือ

5.1 การกำกับการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การกำกับดูแลโดยองค์การภายใน องค์การบริหารส่วนตำบล และการกำกับดูแลโดยองค์การภายในองค์การบริหารส่วนตำบล และการกำกับดูแลโดยองค์การภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

5.1.1 การกำกับดูแลภายในองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการกำกับการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1) การกำกับดูแลก่อนกระทำการ ใช้มาตราต่างๆ ดังนี้

1.1) การอนุญาต การกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องขออนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก่อน

1.2) การให้ความเห็นชอบ ก่อนนำแผนพัฒนาตำบล ไปใช้ ก่อนนำร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ไปใช้เป็นข้อบังคับ ต้องขอความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) การกำกับดูแลขณะทำการ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจควบคุม กำกับ ดูแล การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามนโยบาย แผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของ ทางราชการ

5.1.2 การกำกับดูแลโดยองค์การภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

1) มาตรการทั่วไป

1.1) การอนุมัติ โดยนายอำเภอ ตรวจสอบความถูกต้องตาม กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ของร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งจัดทำในรูปของแผนงานหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล หากเห็นว่าถูกต้องก็อนุมัติ แล้วส่งคืนให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อ และประกาศใช้ เป็นข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป แต่ถ้านายอำเภอเห็นสมควรให้แก้ไขประการใด

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องพิจารณาทบทวนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่าง
ข้อบังคับ งบประมาณรายจ่ายนั้น

1.2) การอนุญาต ได้แก่ การอนุญาตให้ขยายระยะเวลาการประชุม
สมัยวิสามัญออกไปอีก หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลออกไป
อีก ตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนไม่ต่ำกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
ได้ยื่นคำร้องต่อนายอำเภอ

1.3) การให้ความเห็นชอบ เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ใน
การตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย
ของร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติ ยืนยันตาม
ร่างเดิม และเสนอต่อนายอำเภออีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอจะต้องส่งร่างข้อบังคับนั้น ไปยังผู้ว่า
ราชการจังหวัดภายใน 15 วัน นับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติยืนยัน ถ้าผู้ว่า
ราชการจังหวัด ไม่เห็นชอบ ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายนั้น เป็นอันตกไป ถ้าเห็นชอบ
นายอำเภอจะเป็นผู้ลงนามอนุมัติ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ลงชื่อและประกาศใช้
เป็นข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายต่อไป นอกจากนี้ ยังให้นายอำเภอมีอำนาจเรียก สมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบลรองนายกององค์การบริหารส่วน
ตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วน
ตำบล มาชี้แจง หรือสอบสวน ตลอดจน เรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากองค์การบริหาร
ส่วนตำบลมาตรวจสอบ ซึ่งช่วยให้ นายอำเภอสามารถใช้ มาตรการกำกับดูแลอื่นๆ เป็นไปโดย
ถูกต้อง

2) มาตรการด้านระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ

2.1) มาตรการด้านระเบียบ เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดให้
ส่วนกลาง(กระทรวงมหาดไทย) ออกระเบียบกำหนด ขอบเขตให้องค์การบริหารส่วนตำบล
วินิจฉัยสั่งการเพื่อดำเนินการใด ๆ

(1) การจัดหาประโยชน์ ในทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วน
ตำบล

(2) การทำงบประมาณ

(3) การได้มาซึ่ง พัสดุ การซื้อ การจ้าง การควบคุม และ

การจำหน่ายพัสดุ

(4) เงินค่าตอบแทนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(5) การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินองค์การบริหารส่วนตำบล

(6) การกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล

ต่างๆ

(7) การดำเนินงานอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2) มาตรการด้านข้อบังคับ เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย กำหนดให้ส่วนกลาง(กระทรวงมหาดไทย) ออกข้อบังคับ กำหนดขอบเขตให้องค์การบริหารส่วนตำบล วินิจฉัยสั่งการเพื่อดำเนินการใด ๆ ได้แก่

(1) ข้อบังคับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) ข้อบังคับการประชุมของฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วน

ตำบล

2.3) มาตรการด้านประกาศ เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดให้ส่วนกลาง(กระทรวงมหาดไทย) ออกประกาศ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ได้แก่

(1) การจัดตั้งสภาตำบล ที่มีรายได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนดให้ยกฐานะ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ยของสภาตำบล ที่จะจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

2.4) มาตรการตรวจสอบการเงินและทรัพย์สิน เป็นการกำกับดูแลการเงินและทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กฎหมายกำหนดให้

กระทรวงมหาดไทย ออกระเบียบว่าด้วย การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินองค์การบริหารส่วนตำบล และให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยเข้าไปตรวจสอบการคลัง การบัญชี หรือ การเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วย ระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ยังกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี และหลักฐานการรับจ่ายเงิน และนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ยังอาจให้

ผู้มีความรู้ด้านบัญชี ทำการตรวจสอบบัญชีการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการภายในได้อีกด้วย

5.2 การกำกับดูแลองค์กรและบุคคล กระทำใน 2 ลักษณะ คือ การกำกับดูแลภายในองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบล และการกำกับดูแลโดยองค์กรภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเรียกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับส่วนกลาง

5.2.1 การกำกับดูแลภายในองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการควบคุมกันเองภายในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

1) การควบคุมการปฏิบัติงาน ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ โดยการตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป โดยไม่มีการลงมติ และการอนุมัติข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

2) กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ อำนาจสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่าเป็นความประทุติในทางที่จะนำมาซึ่ง ความเสื่อมเสียประโยชน์ของตำบล

5.2.2 การกำกับดูแลโดยองค์กรภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล การกำกับดูแลลักษณะนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง

1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) กำหนดการกำกับดูแลไว้ดังต่อไปนี้

1.1) การยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามคำเสนอแนะของนายอำเภอ หากปรากฏว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือ สวัสดิภาพของราษฎร หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือ เพื่อกู้มครองประโยชน์ของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประโยชน์ของประเทศ โดยส่วนรวม

2) การให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ้นจากตำแหน่ง

2.1) นายอำเภอมีอำนาจสั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง หากสอบสวนแล้วปรากฏว่า เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือ มีลักษณะต้องห้ามในการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ ไม่ได้อยู่ประจำใน

หมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันเกิน 6 เดือน หรือ ขาดการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกัน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

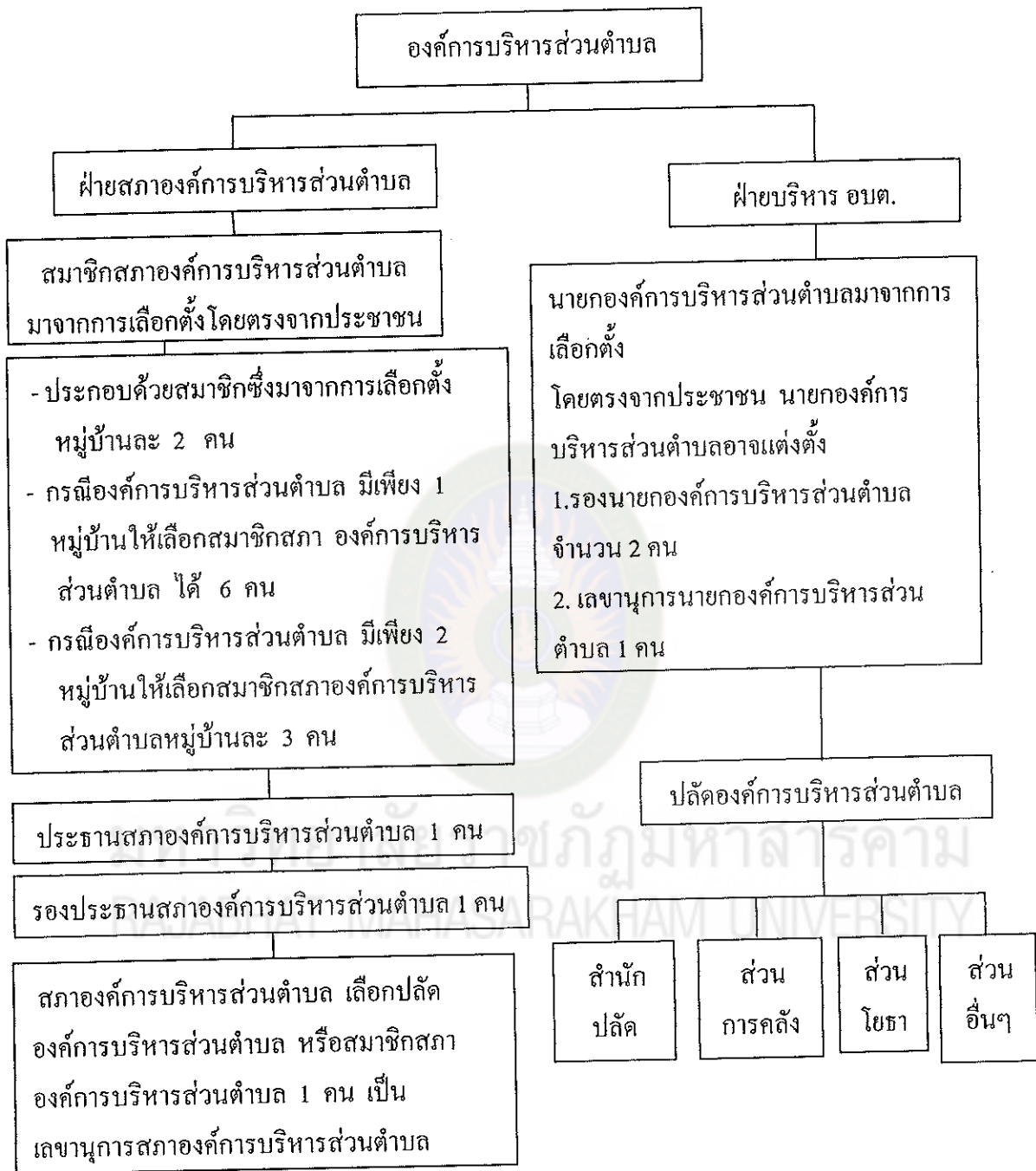
2.2) ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจสั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง หากสอบสวนแล้ว ปรากฏว่า มีความประพฤติบกพร่อง

2.3) การให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบล พ้นจากตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล พ้นจากตำแหน่ง ได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ หากปรากฏว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือ ละเลย ไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่

2.4) การลงคะแนนเสียงถอดถอน โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามวิธีที่กฎหมายกำหนด

3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีรายได้ ไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองตามนัยของมาตรา 4 วรรคสอง (9) และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องการตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่น

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ซึ่งแบ่งโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล
ที่มา : โกวิทช์ พวงงาม. 2550 : 157

องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม

องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม (องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน. 2553 : 15)

1. ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน ได้จัดตั้งและยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 79 หมู่ 4 บ้านแสนพัน ถนนชยางกูร ตำบลแสนพัน อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม ห่างจากตัวจังหวัดระยะทางประมาณ 46 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 11 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,878 ไร่

2. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับตำบลคอนนางหงส์ อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม

ทิศใต้ ติดกับเขตตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันออก ติดกับแม่น้ำโขงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดกับตำบลกุดนิม อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม

3. ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ ในตำบลแสนพัน เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่ มีอาชีพทำนาและปลูกผักตามฤดู เหมาะแก่การเพาะปลูกตามชายหาด อุดมไปด้วยแร่ธาตุในดิน มีปัญหาขาดแคลนน้ำในการทำนาฤดูแล้ง

4. ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็น 3 ฤดู คือ

4.1 ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม

4.2 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน

4.3 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง เดือนมกราคม

5. จำนวนประชากร

เป็นเพศ ชาย 2,000 คน เพศหญิง 2,200 คน รวม 4,200 คน

6. จำนวนหมู่บ้าน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแสนพันมีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน

ตารางที่ 1 จำนวนหมู่บ้านตำบลแสนพัน อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านดงขวางทุ่ง	275	296	571
2	บ้านแสนพันทุ่ง	256	270	526
3	บ้านหมั่นหย่อน	365	410	775
4	บ้านแสนพันท่า	265	310	575
5	บ้านแสนพันเหนือ	200	230	430
6	บ้านดงขวางท่า	230	220	450
7	บ้านพันทลิ่ง	200	215	415
8	บ้านศรีนคร	209	249	458
รวม		2,000	2,200	4,200

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน. 2553 : 15

7. การบริหาร/ปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านดงขวาง หมู่ 2 บ้านแสนพันทุ่ง หมู่ 3 บ้านหมั่นหย่อน หมู่ 4 บ้านแสนพันท่า หมู่ 5 บ้านแสนพันเหนือ หมู่ 6 บ้านดงขวางท่า หมู่ 7 บ้านพันทลิ่ง และหมู่ 8 บ้านศรีนคร

8. สภาพสังคม

8.1 การศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน มีสถานศึกษาซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ดังนี้

8.1.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กศน.) จำนวน 1 แห่ง

8.1.2 ประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 2 แห่ง

8.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 ศูนย์

8.2 สถานบริการสาธารณสุข

8.2.1 สถานีอนามัย จำนวน 1 แห่ง

8.3 ส่วนราชการ/หน่วยงานอื่นในพื้นที่

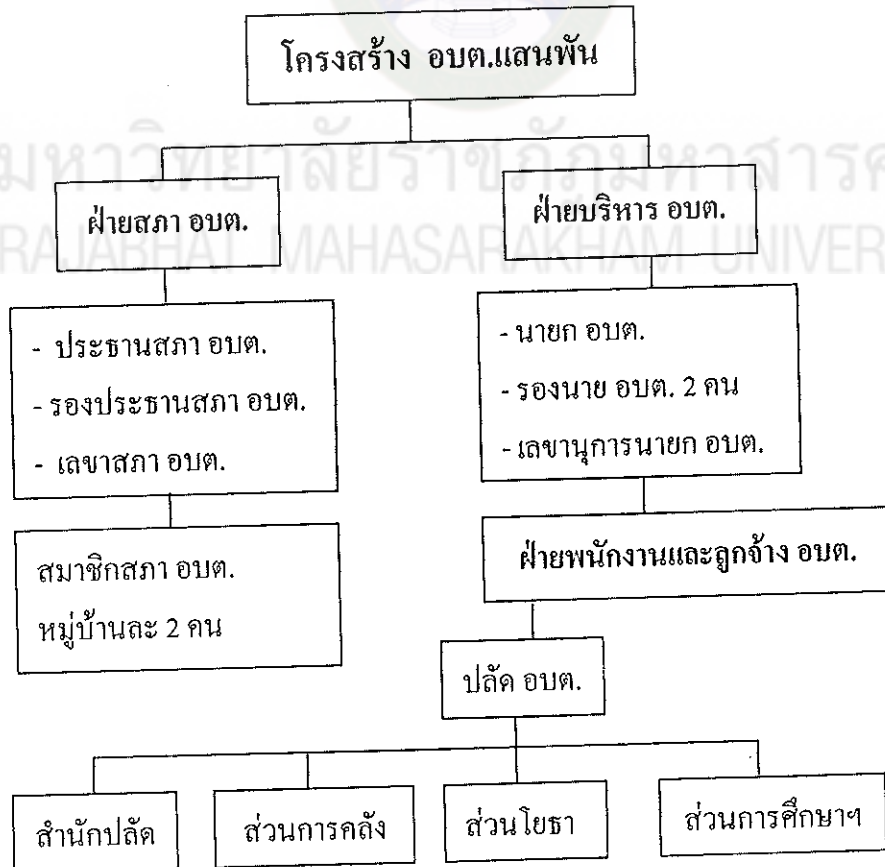
8.3.1 สถานีบริการ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านแสนพันท่า (หมู่ 4)

9. นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี

นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี ได้เน้นพัฒนาเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 0-5 ปี ทุกคนอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพเต็มที่ โดยให้ครอบครัวเป็นแกนหลักและมีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการและสิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและเหมาะสมกับเด็กตามวัย โดยมีแผนยุทธศาสตร์หลัก 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 9.1 แผนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย
- 9.2 แผนพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาปฐมวัย
- 9.3 แผนพัฒนาด้านการการศึกษาปฐมวัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 9.4 แผนวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้
- 9.5 แผนพัฒนา กลไกการบริหารงาน ประสานงานและติดตามประเมินผล
- 9.6 แผนการระดมสื่อการเรียนรู้เด็กปฐมวัยจากหน่วยงานภายในภายนอก

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน แบ่งตามอำนาจหน้าที่ ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน อำเภอลำดวน จังหวัดนครพนม ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 4 แห่ง มีจำนวนเด็กเล็กรวมทั้งหมด 240 คน ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงขวาง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน ได้จัดตั้งเอง เมื่อปี พ.ศ. 2547 ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่บ้านดงขวาง หมู่ 1 มีเด็กในเขตพื้นที่บริการ คือ หมู่ที่ 1 บ้านดงขวางทุ่ง และหมู่ 6 บ้านดงขวางท่า ปัจจุบันมีจำนวนเด็กเล็ก 65 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน ดังนี้

- 1.1 นางยุวธิดา มีมาชาตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 นางสาวริณี ต้นสวรรค์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
- 1.3 นางกุลธิรี ศิริสาคร ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดศรีบุญเรือง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาจากกรมศาสนา โดยมีการเริ่มถ่ายโอนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่บ้านหมั่นหย่อน หมู่ 3 มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการ คือ หมู่ 3 บ้านหมั่นหย่อน และหมู่ 4 บ้านแสนพันท่าปัจจุบันมีจำนวนเด็กเล็ก 50 คน มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 3 คน ดังนี้

- 2.1 นางพรทิพย์ ศิริโสภา ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.2 นางเกตลี แพงลี ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
- 2.3 นางไพฑูล จันทะนะ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพันทรี เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาจากพัฒนาชุมชน โดยมีการเริ่มถ่ายโอนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในบ้านพันทรี หมู่ 7 มีเด็กในเขตพื้นที่ให้บริการ คือ หมู่ 2 บ้านแสนพันทุ่ง และหมู่ 7 บ้านพันทรีปัจจุบันมีเด็กจำนวน 70 คน มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 4 คน ดังนี้

- 3.1 นางทิพย์วัลย์ นาคพงษ์ ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3.2 นางเรไร ประทุมมั่ง ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
- 3.3 นางสุพรรณิ ปุ่มะรัตน์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
- 3.4 นางแก้วตา ต้นสวรรค์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีนคร เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน ได้จัดตั้งเอง เมื่อปี พ.ศ. 2547 ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่บ้านศรีนคร มีเด็ก

ในเขตพื้นที่บริการ คือ หมู่ 5 บ้านแสนพันเหนือ และ หมู่ที่ 8 บ้านศรีนครปัจจุบันมีจำนวนเด็กเล็ก 55 คน มีครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน

4.1 นางลำไพ ศรีดา ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 นางนงนุช ไชยงค์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

4.3 นางประภาพร คำมงคุณ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ตารางที่ 2 จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน อำเภอชาติพนม จังหวัดนครพนม

ที่	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนผู้ปกครอง	จำนวนเด็กเล็ก	จำนวนผู้ดูแลเด็ก
1	บ้านดงขวางทุ่ง	65	65	3
2	วัดหมั่นหย่อน	50	50	3
3	พันทศิรี	70	70	4
4	บ้านศรีนคร	55	55	3
	รวม	240	240	13

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลแสนพัน. 2553 : 15

มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็ก ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของถิ่น ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2547 : 3 – 14)

1.1 ด้านคุณสมบัติ

1.1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึง

ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา
ควรมีคุณสมบัติ ที่สำคัญ ดังนี้

1) มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้าน
การให้การศึกษา และพัฒนาเด็กเล็ก

2) มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจน ในการ
ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.1.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือ
พนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ
พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติดังนี้

1.1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป
สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่นๆ
ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับ
การพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.2) มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐาน
ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.3) มีความรู้เรื่องโภชนาและอาหารเป็นอย่างดี

1.4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

1.5) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

1.6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้น

แต่ความผิดที่เป็นโทษ โทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

1.7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็น
โรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้กจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

2) ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วน
ท้องถิ่นกำหนด โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม

มาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 และควรมีคุณสมบัติดังนี้

- 2.1) มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด
- 2.2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 2.3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 2.4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 2.5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรงไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบและไม่ใช่ผู้ติดสารเสพติด
- 2.6) มีระดับวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กอย่างเหมาะสม
- 2.7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็น และมีความขยัน อดทน
- 2.8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 3) ผู้ประกอบอาหาร ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ขกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี
 - 3.1) ผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ขกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

1.2 ด้านบทบาทหน้าที่

1.2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) สำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น
- 3) จัดทำแผนงาน โครงการและงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำบัญชีขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) จัดทำระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

7) ควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากร และการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงาน ที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

1.2.3 ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย

2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยให้โอกาสเด็ก เรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็ก ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก

3) สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก เพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะไปสู่การค้นหา สาเหตุและวิธีการแก้ไขได้ทันที่

4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุก ด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็ก

5) ประสานความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกใน ครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและ ต่อเนื่อง

6) มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการและอาชีพ ใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

6.1) การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก และการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

6.2) การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ เช่น การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเอง และผู้อื่น การสื่อสาร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

6.3) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการปฏิบัติงานเพื่อ สนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน ดังนี้

7) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยราชภัฏ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) เป็นต้น

8) องค์กรเอกชน สมาคม และมูลนิธิต่างๆ เช่น สมาคมวาย ดับเบิลยู ซี เอ (YWCA) มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก มูลนิธิช่วยเหลือเด็กยากจน ซี ซี เอฟ (CCF) ในประเทศไทย สภาองค์กรพัฒนาเด็กเยาวชนแห่งชาติ (สอศย.) องค์กรยูนิเซฟ (CFF) เซฟเดอะчилเดรน ยูเอส เอ (Safe the Children USA) สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ สหทัยมูลนิธิและมูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

9) แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สถานารับเลี้ยงเด็กในนิคมต่าง ๆ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (กรมพัฒนาสังคมและ

สวัสดิการ) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข ข้าราชการครู หรือข้าราชการอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้หรือที่เกษียณอายุแล้ว เป็นต้น

1.2.4 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาด เรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมและปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

1.2.5 ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการทำความสะอาด ดูแลรักษา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้อง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กร ประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง

1.3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล มอบหมายเป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับการ ถ่ายโอนจากกรมศาสนาให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นประธาน

1.3.3 การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2548 : 140) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นศิลปะในการ คัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยให้ได้บุคคลที่เหมาะสม พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพและให้บุคคล นั้น ๆ ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาทรัพยากรนี้ไว้อย่างผู้มีคุณค่า เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือบริการทั้งปริมาณและคุณภาพงานอย่างสูงสุด

สรุป การบริหารงานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นต้องให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสื่อการสอน พัฒนาการของเด็กและบุคคลที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยนแสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก

2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1 ด้านอาคารสถานที่

2.1.1 ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนส่งถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 15-20)

2.1.2 จำนวนชั้นอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ควรไม่น้อยกว่า 2.4 เมตรนับจากพื้นเพดาน

2.1.3 ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง ทางเข้า-ออก จากตัวอาคารต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า-ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

2.1.4 ประตู-หน้าต่าง ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานที่ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80 เซนติเมตร นับจากพื้นที่ให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้บริเวณประตูหน้าต่างไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องลมและแสงสว่าง

2.1.5 พื้นที่ใช้สอย พื้นที่ใช้สอยต้องจัดให้มีบริเวณในอาคารที่สะอาด

ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเรียนรู้ การเล่น การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1) บริเวณพื้นที่สำหรับการนอนต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวกและอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2 ตารางเมตร ต่อ 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1.1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย โปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป

1.2) อุปกรณ์ต่าง ๆ มีความสะอาด โดยนำไปปิดฝุ่น ตากแดด อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.3) จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่มสำหรับเด็กเล่นแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช่ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

1.4) หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวน ในบริเวณที่นอน

2) บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่ม และแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระการเล่นสร้างสรรค์ หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปื้อกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

2.1) บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่พอเพียง และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดพอเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

2.2) บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณี

ไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

2.3) บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็นรวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะที่เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะดวก และความปลอดภัยเป็นหลัก

2.4) บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณ ที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้อย่างสะดวก และพื้นไม่ลื่น

2.5) ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจและมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคนกรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจจัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

2.6) ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้ทำกิจกรรมพัฒนาเด็ก และรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะดวกการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้มีชั้นบนสุด มีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.4 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.4 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

2.7) บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมียพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.8) บันไดควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกขั้นมีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร มีราวเดี่ยว เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันไดและระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและ

ขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

2.2.1 ภายในอาคาร ประกอบด้วย

1) แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เพื่ออำนวยความสะดวกกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กที่อยู่ในห้องแสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องกันนานกว่า 2.3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2) เสียง เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป (ระหว่าง 60-80 เดซิเบล) อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

3) การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้องกรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษต้องคิดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

4) สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่น และไม่ชื้นแฉะควรเป็นไม้ หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

2.1.2 ภายนอกอาคาร ประกอบด้วย

1) รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก ควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

2) สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงรบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือ แพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

3) พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นเด็กกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสวมครกกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะหรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ก็ควรปรับใช้บริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น บริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

4) ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร นอกจากนี้ ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

2.3 ด้านความปลอดภัย

2.3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

1) ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาครอบปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

4) หลีกเลี่ยงการใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

5) จัดให้มีตู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลวางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

6) ใช้วัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำและห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

7) ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคารรวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนาม

8) มีระบบการล็อกประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่ เปิด-ปิด ควรมียกสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

9) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกัน ด้านสุขอนามัย

10) มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้นควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

11) เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูง และขนาดที่พอเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

2.3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1 ครั้ง

- 1) มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
- 2) มีการฝึกอบรมบุคลากรในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก
- 3) มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทีที่วงที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขันหรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ที่เปิดเผย
- 4) มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพและพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้องพาไปพบแพทย์

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูดูแลให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 21-26)

3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 3.1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 3.1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3.1.3 มีสุขภาพจิต และมีความสุข
- 3.1.4 มีคุณธรรมและจริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
- 3.1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 3.1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 3.1.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 3.1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 3.1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

- 3.1.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 3.1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 3.1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.2 คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กมีดังนี้

3.2.1 พัฒนาด้านร่างกาย

อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้ เดินขึ้นบันไดสลับท้ำได้เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ ได้รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองเดินขึ้นลงบันไดสลับท้ำได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระดาษกระเจิงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ได้รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสองข้าง ขึ้น-ลงบันไดสลับท้ำได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้ก้ำมเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษผูกเชือกรองเท้า

3.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

3.2.3 พัฒนาการด้านสังคม

อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกัน ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักการรอคอย เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง แบ่งของให้คนอื่นเก็บของเล่นเข้าที่

อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

3.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

อายุ 3 ปี ได้แก่ สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถามสร้างผลงานความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อ และนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดของตนโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น รู้จักใช้คำถาม

อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ-สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3.3 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.3.1 หลักการจัดประสบการณ์

- 1) จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม และอย่างต่อเนื่อง
- 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 4) ให้ผู้ปกครองชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.3.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

- 1) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับพัฒนาเต็มศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งด้านทักษะและสาระการเรียนรู้
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้เริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
- 7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 8) จัดประสบการณ์ในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
- 9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและประเมินพัฒนาการ
- 10) จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการศึกษาในชั้นเรียน

3.4 การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.4.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.4.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีความครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระในกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กพัฒนาได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์มือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเอง ในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็ก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่ตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยแทรกสอดคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักความระมัดระวังความปลอดภัยของผู้อื่น

5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กพัฒนาการคิดแบบรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็ก สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความพึงพอใจเชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ

6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษา เพื่อให้เด็ก ได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายทางสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา

7) ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้ในการเคลื่อนไหวและตามจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติ ในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ

3.5 โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ ได้แก่

ตารางที่ 3 โภชนาการสำหรับเด็ก

หมู่อาหาร	อาหาร	ประโยชน์
หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์	ได้แก่ เนื้อสัตว์ต่าง ๆ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ กุ้ง ปลา เครื่องใน เช่น ตับ ปอด หัวใจ ไข่ต่าง ๆ ถั่วเมล็ดแห้งต่าง ๆ เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง และอาหารที่ทำจากถั่ว นม และผลิตภัณฑ์จากนม	ช่วยเสริมสร้างซ่อมแซมร่างกาย ส่วนที่สึกหรอ เครื่องในช่วยสร้างและบำรุงโลหิต นมช่วยสร้างกระดูกและฟัน เนื้อสัตว์ประเภทอาหารทะเลช่วยป้องกันโรคคอพอก เด็กอยู่ในวัยเจริญเติบโตต้องการอาหารหมู่นี้มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หมู่อาหาร	อาหาร	ประโยชน์
หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง	ได้แก่ ข้าวต่าง ๆ เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว แป้งต่าง ๆ เช่น แป้ง ข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลังและอาหารที่ทำจากแป้งเช่น ก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ ขนมจีน ขนมปัง หัวเผือก มันต่าง ๆ	ให้พลังงานและความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีแรงเคลื่อนไหวทำงานได้
หมู่ที่ 3 ผักใบเขียว เหลือง	ได้แก่ ผักใบเขียวเหลืองและผักเป็นหัวต่างๆ เช่น ผักบุ้ง คะน้า ตำลึง ฟักทอง กะหล่ำปลี มะเขือต่าง ๆ	บำรุงสุขภาพทั่วไปให้แข็งแรง บำรุงสุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือก และฟัน สร้างและบำรุงโลหิต
หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ	ได้แก่ ผลไม้สดต่าง ๆ เช่น มะละกอ กล้วย ส้ม มะม่วง ฝรั่ง สับปะรด	ช่วยบำรุงสุขภาพ และป้องกันโรคต่าง ๆ ช่วยให้ร่างกายสดชื่น บำรุงสุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือก และฟัน
หมู่ที่ 5 ไขมันจากสัตว์	ได้แก่ ไขมันจากสัตว์ เช่น มันหมู มันไก่ ไขมันจากพืช เช่น น้ำมันถั่ว น้ำมันงา กะทิ	อาหารหมู่นี้ให้พลังงานสูงและให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีกำลังเคลื่อนไหวทำงานได้ เป็นตัวช่วยละลายวิตามินหลายชนิด เพื่อการดูดซึมและประโยชน์

หมายเหตุ เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

สรุปการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร การศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเท่ากับการบริหารงานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการ บริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรจะเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการพัฒนาการของเด็กที่กำลังเจริญเติบโตให้มีพัฒนาการที่ดีตามวัย การที่จะบริหารงาน วิชาการและหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายนั้นผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในขอบข่ายของวิชาการ อย่างลึกซึ้ง

4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 27-28)

4.1 จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาการเตรียมความพร้อมของเด็กและชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการและช่วยเหลือระหว่างดำเนินการ

4.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเป็นระยะ ๆ เพื่อกำชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์และชุมชน

4.3 มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก

4.4 มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแสดงความพึงพอใจ การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

4.5 จัดให้กองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการยกระดับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงาน ดังนี้

4.5.1 การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.5.2 การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

4.5.3 การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรภาครัฐอื่น

4.5.4 การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนองค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือ มีผู้อุทิศให้

4.6 จัดอบรมความรู้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทางและแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

4.7 จัดให้มีการติดตามและประเมินผลดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชน ในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการและผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กำกับดูแลการบริหารงานเชิงนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

สรุป การที่จะให้มาตรฐานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นไปได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ หลายอย่างช่วยให้การสร้างความสัมพันธ์ให้สำเร็จไปด้วยดี ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากรทั้งในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบล พนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกันผู้ปกครอง เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความพึงพอใจ เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังต่อไปนี้

มาตรา 51 ระบุไว้ว่า เด็กและเยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม รวมทั้งสิทธิในการอยู่รอด และได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาตามศักยภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

มาตรา 79 ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว รวมทั้งต้องสงเคราะห์ และ จัดสวัสดิการให้แก่คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างเสริมและปลูกฝัง ความรู้และจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรักสามัคคี ความมีระเบียบวินัย พัฒนาคุณภาพผู้ประกอบการวิชาชีพครูและบุคลากรทางการ ศึกษา และจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับ ความต้องการในแต่ละพื้นที่

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายที่ออกตามความใน รัฐธรรมนูญมาตรา 43 และมาตรา 81 ได้กำหนดหลักการ 6 ประการ ในการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของชาติไว้ตามมาตรา 9 ได้แก่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6)

- 1) เอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- 2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
- 3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพ การศึกษา ทุกระดับและประเภทการศึกษา
- 4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการ ศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด 2 มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน
มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา
ดังต่อไปนี้

- 1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น
- 2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น
- 3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านบทบาทการจัดการศึกษา ตามมาตราดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีบทบาทในการเกี่ยวข้องกับการศึกษา ในด้านการส่งเสริม การระดมทรัพยากร การอุดหนุน ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสมและความพร้อม โดยให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน โดยร่วมกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ประสานงานและส่งเสริมในด้าน

การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช 2542

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554)

สาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่ง ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนการวางรากฐาน การพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลและพัฒนาสมาชิกในทุก ๆ ด้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรหมสิทธิ์ รักษาพรหมณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและบุคลากรต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจาก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากร มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจาก ในด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากรทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จริยา จิตต์มณี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูงมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ จึงไม่มีผลต่อความคาดหวังของผู้ปกครองในการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ส่วนอาชีพ

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน จึงมีผลต่อความคาดหวังและความรู้ความเข้าใจกับความคาดหวังและความรู้ความเข้าใจกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมกับความคาดหวัง ความรู้ความเข้าใจกับความคาดหวัง พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวก นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อำนาจ นกโค (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย 4.13 จากคะแนนเต็ม 5 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจมากทุกด้าน โดยประชาชนมีความพึงพอใจใน ด้านบุคลากรครู เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านบริการต่าง ๆ และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น พบว่า ประชาชนต้องการให้มีการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เป็นอันดับที่ 1 (ร้อยละ 52.2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (ร้อยละ 17.3) และด้านบุคลากรครู (ร้อยละ 15.2) เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน (ร้อยละ 4.3) เป็นอันดับสุดท้าย

พงษ์พนธ์ เพียรศิลป์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรและการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาเห็นด้วยต่อการดำเนินงานในด้านอาคารและสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน ประชาชนเห็นด้วยน้อยที่สุด การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทั่วไปของประชาชนกับความพึงพอใจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า ลักษณะทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ต่อเดือน อาชีพ และการส่งบุตรเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของประชาชนไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน

ธีระทัศน์ ทองปิ่น (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลเมืองพินุลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลเมืองพินุลมังสาหาร ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร พัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม

ด้านสติปัญญา ด้านอาคารสถานที่ ด้านโภชนาการและด้านงบประมาณ โดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ณรงค์ฤทธิ์ อุคมรัตน์โยธิน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองและประชาชนที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านโตนด อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ประสิทธิภาพของครูผู้ดูแลเด็ก สื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโตนด ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ พบว่า ด้านเพศของผู้ปกครอง ที่มีต่องานบริการด้านต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านปัจจัยอื่นๆ เช่น อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันกับความพึงพอใจต่องานบริการด้านต่างๆ และสภาพแวดล้อมของศูนย์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ชัยณรงค์ สันทัสนะโชค (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารศูนย์เด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กเล็กที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์เด็กเล็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริการนักเรียน ด้านผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์เด็กเล็กและผู้ปกครอง มีความพึงพอใจมาก

นภัทร์ โพธิ์รัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้ปกครองเด็กมีความพึงพอใจต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก ในด้านพฤติกรรมเด็ก เช่น เรื่องมีการสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองและมีการรักษาสุขภาพอนามัยด้วยตนเอง ด้านการเลี้ยงดูเด็ก เช่น การส่งเสริมการเล่น การเล่านิทาน และการแสดงออกที่เหมาะสมกับเด็ก ส่วนในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกได้แก่ เรื่องจัดห้องเรียนสะอาด มีอากาศถ่ายเท ได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอและในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กและชุมชน มีส่วนร่วมน้อยในด้านการแสดงของเด็กในวาระกิจกรรม วันพ่อ วันแม่ และวันเด็ก

สุรินทร์ ทาเกิด (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตำบลสันทราย อำเภอสาร์ภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุ 41-50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นเกษตรกร มีรายได้ 5,001-10,000 บาท/เดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลสันทรายเป็นอันดับแรก คือ มีการกำหนดโครงสร้างบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมอย่างชัดเจน ที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในที่ปลอดภัยห่างจากบริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของเด็ก เช่น งานวันเด็กแห่งชาติ ฯลฯ

ศิรินาท สุภบุญ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคลากร และ ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชน และการประชาสัมพันธ์ ระดับความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยประชาชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่และการดูแลเด็กเล็กในแต่ละวันมากที่สุด

วารุณี ภาชนนท์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า ในภาพรวมของผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากรและบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

พงษ์คณีย์ หนาแน่น (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

บางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากรและการบริการจัดการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด รองลงมาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

พิทักษ์ อังสุสิงห์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลลำลูกกา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านคุณภาพบุคลากร ผู้ปกครองต้องการให้ผู้ดูแลเด็กมีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน ด้านคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการให้จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน ด้านคุณภาพผู้เรียน ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (แขน,ขา) และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ด้านบุคลากรควรจัดจ้างผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาคารสถานที่ควรมีความเหมาะสมกับเด็กเล็ก และเน้นที่การดูแลความสะอาดเรียบร้อยของศูนย์ ส่วนอุปกรณ์และเครื่องเล่นสำหรับเด็กควรทำมาจากวัสดุที่มีคุณภาพ และด้านผู้เรียน ในแต่ละวันผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

สุชาติ จินชาวนา (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนทราย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพิจิตร พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนทราย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็น มาตรฐานด้านอาคาร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาได้แก่ ควรเพิ่มเติมสถานที่ให้กว้างขวางขึ้น รักษาความสะอาดสม่ำเสมอ เพิ่มเครื่องเล่นเด็ก มีผู้ดูแลความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มความปลอดภัยให้มากขึ้น ระวังอันตรายจากเครื่องใช้ไฟฟ้า และชุมชนควรมีส่วนร่วมให้มากกว่านี้

สุพจน์ ศรณารายณ์ (2548 : 83-84) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดสมุทรสาคร ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ราชด้านพบว่า การบริหารงานอาคารสถานที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ซึ่งนับว่าสำคัญที่สุด ต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับทางด้านวิชาการแล้วนับว่าวัยนี้เหมาะสมกับการวางพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้าน ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งพื้นฐานดังกล่าวจะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้ดูแลเด็กต้องให้ความสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันในทุก ๆ ด้าน